

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

Одеса
ОДУВС
2020

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

ВПОРЯДКУВАННЯ РОБОТИ СУДІВ ЦИВІЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У КОНТЕКСТІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

Три роки тому в Україні була проведена судова-правова реформа, метою якої було наближення українських судів до моделі Європейського суду, надання кожному громадянину права на проведення судового провадження і вирішення його конфліктної ситуації в суді, а також забезпечення більш якісної реалізації міжнародно-правових зобов'язань нашої держави з питань захисту прав та свобод людини. В результаті цієї реформи, було трансформовано тактико-юридичні основи існування вітчизняної судової системи, значно скорочено штат її працівників, змінено принцип роботи всіх судів України починаючи від регіональних та закінчуючи вищими інстанціями аж до Верховного Суду. Кардинальні зміни відбулися в сфері цивільного судочинства завдяки істотному редагуванню цивільно-процесуального кодексу України (надалі – ЦПК України).

В результаті було переглянуто механізм провадження апеляційної інстанції та роботи касаційних судів, таким чином, щоб в разі складних конфліктів або відсутності гарантії неупередженості суддів, справа стала розглядатися Верховним судом, а не відкладатися, завдяки чому, в перспективі має покращитися число вирішених справ. Передбачені особливі механізми щодо осіб, поведінка яких перешкоджає можливості ходу судового розслідування та проведення судового процесу, що сприяло усуненню конфліктних ситуацій між сторонами та їх представниками за таких обставин. Така конструкція нарешті віднайшла відтворення в ЦПК України і полягає в тому, що при зловживанні процесуальними правами однією зі сторін, остання може позбутися права захист у відповідному судовому провадженні, а при уповільненні проведення судового розслідування або створенні перешкод у роботі суду з представника конфліктних сторін за наведених обставин стягується штраф, а також за певних обставин таку особу може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності. При цьому були переглянуті строки проведення судового провадження, у зв'язку з тим що попередні не відповідали вимогам сучасності і вимагають окремого розгляду з урахуванням особливостей кожного випадку. Однак при зловживанні процесуальними правами, і явного відтягування рішення, застосовуються наведені механізми.

У перспективі дані нововведення вирішують проблему незадоволення права на судові провадження для всіх громадян і знімають загальне навантаження на суддю. Однак у зв'язку зі зменшенням штату співробітників всіх судів, а також деякими недоліками в роботі через суттєві редагування процесуального законодавства, перехід судової системи на новий рівень стосунків, розглядається тенденція збільшення кількості невирішених справ у порівнянні з 2014-им роком на 80 відсотків, а також загальне збільшення завантаженості суддів [1].

Наведене стало передумовою до запровадження у цивільному процесі так званої присудової медіації або розгляду справи за участю судді. Кроки впровадження медіативних технологій чітко простежуються у Цивільно-процесуальному кодексу Франції, у Законі Німеччини «Про підтримку медіації та інших форм позасудового врегулювання конфліктів», Законі Румунії «Про медіацію в цивільних спорах», законах про медіацію Білорусії, Болгарії, Казахстану та інших країн. Серед перших кроків у цій сфері є прийняття наказу Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 року № 892 «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва», спільного наказу Міністерства юстиції України та Генеральної прокуратури України від 21.01.2019 року № 172/5/10 «Про реалізацію пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину»», а також сукупності норм процесуального законодавства, що за галузевим принципом вводять до вітчизняного правового поля елементи активної (присудової) медіації за участю судді, наприклад глава 4 Розділу III ЦПК України. За цими положеннями судді мають можливість допомагати сторонам вирішувати конфлікт мирно до стадії розгляду справи по суті, розповідати про факти, які стосуються справи сторін, однак так як судді не мають права давати юридичних порад сторонам, а також повинні зберігати загальну приватність розслідування, виникає конфліктна ситуація, до того ж яка в деяких випадках, не знімає навантаження з суддів, а навпаки уповільнює роботу судового процесу. І якщо одна зі сторін порушує процесуальні норми, суддя може відмовитися, від даної можливості, а також застосовуються механізми описані вище, що створює негативні чинники в умовах сучасності, як наслідок певна частина суддів відносяться до цієї можливості з побоюваннями і упередженнями, у зв'язку з вузькістю і можливістю виникнення конфліктів.

З переходом України з чотирьох інстанційної системи до трьох ланкової, зменшилася складність судового процесу, що однозначно призвело до поліпшення виконання права громадян до захисту своїх прав, а також якості судового процесу, завдяки поділу касаційного судового процесу між різними гілками. Також,

це було зроблено за зразком права Європейського Союзу, що наблизило Україну до європейської якості судочинства. Однак для оптимізації даного процесу виникла потреба введення так званих процесуальних фільтрів, і для касаційних судів в тому числі. Так в зв'язку з екстраординарністю даного процесу справа допускається до касаційного розгляду тільки при дотриманні принципу інстанційного розгляду, після винесення кінцевого рішення, до того ж за наявності обставин для безпосереднього виконання касаційним судом своєї функції щодо захисту прав і законних інтересів сторін.

Однак, на думку Д.Д. Луспенника, це не реалізує спрощення спроб громадян на реалізацію права доступу до суду. А також, дробить справи за класифікаціями аж до введення нових понять, таких як «малозначність». Так, наприклад існує проблема в тому, що касаційний суд може відхилити за малозначністю справу, якщо сума позову становить менше ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що не відповідає дійсності, так як наприклад, в Польщі сума мінімального позову набагато менше при значно вищому прожитковому мінімумі. А в разі відхилення касаційної скарги, помилки або затримки для перегляду, може не дотримуватися закон про дотримання розумних часових строків на розгляд кримінальних, цивільних прав судами [2].

Тоді маємо наступне – у I півріччі 2017 року до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ надійшло майже 31,9 тис. касаційних скарг, справ, заяв, клопотань, що на 17,7% менше порівняно з I півріччям 2016 року (I півріччя 2016 року – 38, 7 тис., I півріччя 2015 року – 39 тис.) [3].

Поряд з цим, існує думка про необхідність світових судів, функцією яких було б рішення конфліктів до судового провадження, проте це вимагає додаткової витрати фінансів і звернення уваги законодавця. Водночас, існує ідея про створення приватних світових судів, що зняло б відповідне навантаження і б сприяло вирішенню спорів в тих випадках, коли державні суди не користуються у громадянина авторитетом. Однак така діяльність важко піддається врегулюванню і поки не зрозуміло, яку юрисдикцію матимуть такі судові інстанції [4].

Таким чином, перспективним є те, що Україна наближується до моделі Європейського суду і більше дотримуватися конвенції про права людини. Позитивною є реформа система судів України від місцевої до вищої інстанції. Створення касаційних фільтрів створює передумови до зменшення навантаження на Верховний Суд, а також прискорює виконання частини судових рішень. Разом з тим після їх появи у сторони немає можливості оскаржити рішення апеляційного суду.

Створення правового механізму розгляду справи за участю судді надає можливість реалізовувати в межах цивільного процесу процедуру присудової медіації, як наслідок, допомагає вирішувати спори мирно без надання відповідних порад, забезпечує збереження загальної приватності розслідування, що створює передумови до вирішення на майбутнє відповідних наслідків конфліктної ситуації.

Після деякого часу правотворчої діяльності було переглянуто механізм розгляду апеляцій та роботи касаційних судів, як наслідок, у випадку складних конфліктів та неоднозначних ситуацій або відсутності гарантії неупередженості суддів, справа стала розглядатися вищою судовою інстанцією – Верховним судом в особі Великої Палати.

Викладене актуалізує подальші розвідки у питанні впливу судової реформи на роботу судів цивільної юрисдикції.

Література

1. Судова реформа 2015-2019 в Україні: наскільки виправдане її проведення? URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/146653-sudova-reforma-v-ukrayini-naskilki-vipravdane-yiyi-provedennya> (дата звернення 03.02.2020).
2. Конституційна реформа у сфері правосуддя та подальше реформування цивільного процесуального законодавства. URL: https://zib.com.ua/ua/134331_yaki_same_i_yak_noveli_civilnogo_procesu_vplinuli_na_sudovu_ (дата звернення 03.02.2020).
3. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 08 вересня 2017 року № 2. URL: https://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf1/link1/VRR00233.html (дата звернення 03.02.2020).
4. Конституційна реформа у сфері правосуддя та подальше реформування цивільного процесуального законодавства. URL: https://zib.com.ua/ua/yaki_same_i_yak_noveli_civilnogo_procesu_vplinuli_na_sudovu_ (дата звернення 03.02.2020).

Евдохова Л. Н. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТОВАРОВЕДНЫХ ТЕРМИНОВ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ СУДЕБНОЙ ТОВАРОВЕДЧЕСКОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ.....	36
Жогов В. С. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	37
Журавель А. В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕХНОПАРКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	39
Ісмаїлов К. Ю., Яцковина В. В. ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТРОКОВОСТІ ЗБЕРІГАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПОЛІЦЕЙСЬКИХ БАЗАХ ДАНИХ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ.....	42
Калаянов Д. П., Іванова М. М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ДІТЕЙ.....	44
Карагіоз Р. С. ПОЛІТИЧНИЙ РИЗИК ЯК КЛЮЧОВЕ ПОНЯТТЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО ПРОЦЕСУ.....	45
Колесник С. П. УДОСКОНАЛЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	46
Коломієць Ю. М., Зазеріна М. С. ПРОБЛЕМИ ПАРТНЕРСТВА ТА ВЗАЄМОДІЇ НАСЕЛЕННЯ З ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	48
Косаревська О. В. ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЮ РОБОТОЮ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ.....	49
Кузніченко О.В., Панченко К.Ю. ДОБРОВІЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПРИНЦИП МЕДІАЦІЇ ПРИ ВИРІШЕННІ ТРУДОВИХ СПОРІВ.....	51
Кузніченко С. О., Стариченко А. О., Шильник І. І. ДО ПРОБЛЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ, НАПРАВЛЕНИХ НА ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ВІД ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ.....	53
Маковій В. П., Москалюк Х. І. ВПОРЯДКУВАННЯ РОБОТИ СУДІВ ЦИВІЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У КОНТЕКСТІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ.....	56
Маркіна Т. Г. ТРУДОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ.....	58
Медведев Н. В., Медведев С. В., ДОСВІД ДАНІЇ ЩОДО СПІВПРАЦІ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ.....	60
Меркулова Ю. В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УСУНЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ ВИНИКНЕННЯ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ У КЕРІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ.....	61
Мирза С. С. ПОСЛУГА З УПРАВЛІННЯ БАГАТОКВАРТИРНИМ БУДИНКОМ ЯК РІЗНОВИД ЖИТЛОВОЇ ПОСЛУГИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....	64
Моїсєєнко О. Г. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ НА ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА, ЯК ВАЖЛИВУ СКЛАДОВУ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ.....	66
Мосузено В. Ю. КЛАСИФІКАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	68
Мох Т. П. ПРАВОВА ДЕРЖАВА В УКРАЇНІ.....	70
Надибська О. Я., Пальшков К. Є. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ПОЛІЦІЇ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	71
Нівня Г. О. ІНІЦІАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОЦЕДУРИ ПРИСЯГИ ПРАЦІВНИКІВ ОВС.....	73